

การศึกษาสถานภาพและปัญหาของแนวปะการังโดยรอบเกาะเสม็ด เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวและฟื้นฟูแนวปะการังบริเวณเกาะเสม็ด จังหวัดระยอง

วิญชิต มั่นทะเลจิตร สุวรรณภา ภาณุตระกูล และนรินทร์รัตน์ คงจันทร์ตรี

ภาควิชาวาริชศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

บทคัดย่อ

การศึกษาโครงสร้างและสภาพความอุดมสมบูรณ์ของแนวปะการัง รวมถึงลักษณะการแพร่กระจายของปะการัง องค์กรประกอบสิ่งมีชีวิตหน้าดิน และปลาในแนวปะการัง ทั้งสิ้น 14 สถานีรอบเกาะเสม็ดและเกาะที่อยู่ใกล้เคียง ดำเนินการเก็บข้อมูลภาคสนามในระหว่างเดือน สิงหาคม 2547 ถึง ตุลาคม 2547 โครงสร้างของแนวปะการังบริเวณที่ทำการศึกษาทั้งหมดจัดเป็นแนวปะการังน้ำตื้นมีระดับการพัฒนาของแนวปะการังไม่มากนัก ความกว้างของแนวปะการังอยู่ระหว่าง 50-80 เมตร ในช่วงเวลาน้ำลงต่ำสุดมีแนวปะการังบางส่วน โผล่พ้นน้ำ และสิ้นสุดที่ระดับความลึกประมาณ 2-6 เมตร แนวปะการังบริเวณโซนพื้นราบ (reef flat) อยู่ในสภาพเสื่อมโทรมมาก แนวปะการังที่อยู่บริเวณโซนลาดชันอยู่ในสภาพสมบูรณ์ปานกลางจนถึงเสื่อมโทรมมาก ผลการสำรวจประชาคมปลาแนวปะการังจาก 14 สถานีพบปลารวม 99 ชนิดจาก 25 วงศ์ วงศ์ที่มีความหลากหลายมากที่สุดคือ Pomacentridae พบ 29 ชนิด รองลงมาคือ Labridae พบ 12 ชนิด, Serranidae กับ Apogonidae พบ 6 ชนิด และ Lutjanidae กับ Nemipteridae พบ 5 ชนิด สำหรับวงศ์ที่เหลือพบน้อยกว่า 5 ชนิด เมื่อพิจารณาความชุกชุมรวมของปลา พบ 8,315 ตัว ปลาที่พบมีความชุกชุมมากส่วนใหญ่อยู่ในวงศ์ Pomacentridae คือ *Chromis artrus* (2,131 ตัว), *Neopomacentrus azyron* (1,254 ตัว) และ *N. filamentosus* (1,138 ตัว) และที่พบมากกว่า 500 ตัว อยู่ในครอบครัว Apogonidae คือ *Apogon cookii* และ *Archamia fucata*

จากผลการสำรวจแนวปะการังรอบเกาะเสม็ดแสดงให้เห็นว่าแนวปะการังบริเวณเกาะเสม็ดมีลักษณะโครงสร้างและสภาพความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรแตกต่างกัน โดยศักยภาพการใช้ประโยชน์จัดเป็นกลุ่มตามสภาพโครงสร้างและความอุดมสมบูรณ์ได้ 5 กลุ่มดังนี้

1. จุดน้ำตื้นสภาพดี ได้แก่ อ่าวลูกโยน อ่าวเทียน (อ่าวลุงดำ) อ่าวหวาย อ่าวกิวหน้าใน
2. จุดน้ำตื้นสภาพดี ได้แก่ อ่าวกระวัง เกาะจันทร์ แหลมพระ แหลมเรือแตก อ่าวเคย
3. จุดน้ำตื้นสภาพควร์ฟื้นฟู ได้แก่ อ่าวพร้าว
4. จุดน้ำตื้นสภาพควร์ฟื้นฟู ได้แก่ หินขาว แหลมใหญ่
5. จุดน้ำที่ควร์ปิดเพื่อการฟื้นฟู ได้แก่ อ่าววงเดือน อ่าวกิวหน้านอก

คำสำคัญ: ปะการัง, ปลา, เกาะเสม็ด, การท่องเที่ยว, ระยอง

Coral reef status survey for tourism development and rehabilitation planning at Koh Samet, Rayong Province.

Vipoosit Manthachitra, Suwanna Panutrakul and Narinratana Kongjandtre
Department of Aquatic Science, Faculty of Science, Burapha University

ABSTRACT

The study on the distribution and condition and assemblage structure of corals and reef fishes were carried out on 14 sites at Samet Islands, Rayong Province. Data was collected in the field during August 2004 to October 2004. All of the studied reefs are shallow water reefs with moderate development. The width of the reefs are 50 to 80 meter which reef flat may exposed during low tide. In general, reef flat are deteriorated while reef edge and reef slope are fair to good condition. For fishes, there were a total of 99 species belonging to 25 families found in the study area. The most diverse group of fish were, Pomacentridae (29 species), Labridae (12 species), Apogonidae and Serranidae (6 species each) and Lutjanidae and Nemipteridae (5 species each). All of the remaining groups were found less than 5 species. When considered the abundance, Pomacentridae is the most abundance group, especially *Chromis artrus* (2,131), *Neopomacentrus azyron* (1,254) and *N. filamentosus* (1,138). *Apogon cookie* and *Archamia fucata* were also abundance in the study area.

The results of this study show the different on the structure and condition of reef assemblages. These reefs can be categorized depending on their potential of reef structure and condition into 5 groups as,

1. Good reef condition for snorkeling; Aow Luukyon, Aow Tian (Lung Dam), Aow Wai, and Aow Kiew Naa Nai.
2. Good reef condition for SCUBA diving; Aow Karang, Koh Jan, Laem Phra, Laem Ruea Taek and Aow Tuey.
3. Rehabilitation zone for snorkeling; Aow Phraow.
4. Rehabilitation zone for SCUBA diving; Koh Hin Khaw and Laem Yai.
5. Restriction area for conservation; Aow Wong Duean and Aow Kiew Naa Nok.

Key words: Tourism, Samet Island, Rayong Province Corals, Fishes,